

SVETOVNI DAN BREZ TOBAKA 2010

V Sloveniji vsako leto konec maja tradicionalno obeležujemo Svetovni dan brez tobaka. Letošnjemu je Svetovna zdravstvena organizacija izbrala vodilno temo:

"Ženske in tobak - Vpliv kajenja in trženja tobačnih izdelkov na ženske".

Zaščita in promocija zdravja žensk sta pomembni in odločilni ne le za zdravje žensk, pač pa za zdravje in razvoj sedanjih in bodočih generacij. V okviru zaščite in promocije zdravja žensk igra pomembno vlogo tudi zmanjševanje uporabe tobaka med ženskami. SZO poudarja, da je nadzor nad epidemijo kajenja med ženskami pomemben in obvezen del vsake strategije za zmanjševanje uporabe tobaka.

Ob tej priliki Svetovna zdravstvena organizacija opozarja na vpliv marketinških prijemov tobačne industrije, predvsem tistih, ki so namenjeni dekletom in ženskam, in na potrebo po obsežni prepovedi vseh vrst oglaševanja in promocije tobačnih izdelkov ter sponzorstev. Ne glede na to, da je letošnji svetovni dan usmerjen prvenstveno v dekleta in ženske, pa je njegov namen opozoriti tudi na pomembnost zaščite fantov in moških pred marketinškimi prijemi tobačne industrije. Pomembno je, da enakovredno informiramo in zaščitimo oba spola, obenem pa prepoznavamo za spol specifične vidike marketinga tobačnih izdelkov in jih tudi vnesemo v programe in politike za njihovo večjo učinkovitost.

V svetu se delež žensk, ki kadijo, povečuje, medtem ko so deleži kadilcev med moškimi že dosegli največje vrednosti in v marsikateri državi kajenje med moškimi že upada. Ženske so prav zato velika priložnost za tobačno industrijo, ki si želi ohranjati in povečevati svoj dobiček. V Sloveniji med prebivalci, starimi 15 let in več, kadi manj žensk kot moških in sicer kadi nekaj manj kot 22% žensk (raziskava EHIS, 2007). Delež kadilcev med moškimi že dlje časa upada, medtem ko v deležu kadilk v zadnjih letih ne beležimo večjih sprememb, tudi ne porasta. Med 15-letniki, kot kaže raziskava HBSC iz leta 2006, prav tako kadi manj deklet kot fantov, vsaj enkrat na teden ali pogosteje kadi nekaj več kot 16% 15-letnic.

Tobačna industrija vedno pogosteje usmerja svoje aktivnosti med mladostnice, med katerimi je marsikateri državi porast kajenja zaskrbljujoč. V nekaterih državah že kadi več deklet kot fantov. Prav mladostniki in mladostnice so za tobačno industrijo še posebej pomembna ciljna skupina, saj se kadilske navade praviloma vzpostavljajo prav v obdobju adolescence, to je do 19. leta starosti. Odrasli redni kadilci so kar v 80-90% začeli kaditi, razvili kadilske navade in zasvojenost do konca adolescence. Mladostnik/ca pa bo tudi lojalen kupec, saj kadilci znamko tobačnega izdelka le redko menjajo. Vse to je za različne proizvajalce tobačnih izdelkov močna vzpodbuda, da tekmujejo za čimvečji tržni delež med mladostniki/cami ob začetku kajenja.

Vedno obsežnejšim in novim prepovedim in omejitvam marketinških pristopov tobačne industrije, ki so dandanes prisotne predvsem v razvitih državah in tudi v Sloveniji, se tobačna industrija hitro prilagaja in se usmerja predvsem v marketinške dejavnosti na prodajnih mestih, navidezno zniževanje cen, zasnovo privlačne embalaže tobačnih izdelkov, sponzorstva dogodkov, prikazovanje kajenja v filmih ter mnoge druge aktivnosti kot so npr. klubi kupcev določene znamke cigaret, ki omogočajo ugodnejši nakup drugih izdelkov, navidezno ustvarjanje povezav z modo, prodaja tobaka in marketinške dejavnosti ob različnih dogodkih, barve in značilnosti znamk v priljubljenih klubih in krajih, kjer se odvijajo različni dogodki, prikazi kajenja v različnih medijih, uporaba spleta, elektronska sporočila, oglaševanje v mednarodnih revijah in časopisih, sporočila prek mobilnih telefonov; novi izdelki idr. Pogosto so novi pristopi še posebej zakriti in jih je težko prepoznati. Naraščajoče število komunikacijskih kanalov in globalizacija tobačni industriji omogočata nove dostope, včasih skoraj nezaznavne. V Sloveniji sicer do sedaj nismo sistematično spremljali delovanja tobačne industrije, najverjetneje pa deluje podobno kot v tujini. Prav je, da javnost opozorimo in seznanimo z delovanjem tobačne industrije, povečamo zavedanje o vplivu marketinških prijemov na kajenje in zmanjšamo družbeno sprejemljivost tovrstnih aktivnosti tobačne industrije.

Vljudno vas vabimo, da se v času Svetovnega dneva brez tobaka konec maja po svojih močeh pridružite našim prizadevanjem za zmanjševanje kajenja. Vljudno vabimo medije k objavi prispevkov, šole k izvedbi različnih aktivnosti in vsebin za učence, dijake in starše ter zdravstvene delavce, da pri svojem običajnem delu posvetijo še posebno pozornost kajenju med svojimi pacienti ter svetovanju za opuščanje kajenja. Lahko pa se pridružite aktivnostim in prireditvam, ki jih bodo v

času Svetovnega dneva brez tobaka po Sloveniji izvajali Inštitut za varovanje zdravja RS, območni Zavodi za zdravstveno varstvo in nevladne organizacije.

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto bo Svetovni dan brez tobaka 2010 obeležil s sodelovanjem na »Eko prazniku« na Glavnem trgu v Novem mestu, 4. junija 2010, kjer bomo v dopoldanskih urah na stojnici merili dejavnike tveganja in osveščali mimoidoče o aktualni zdravstveni problematiki.

Vljudno vabljeni!

Več informacij o letošnjem in preteklih svetovnih dnevih lahko najdete na naslednjih spletnih straneh:

<http://www.who.int/tobacco/en/>

<http://www.who.int/tobacco/wntd/2010/announcement/en/index.html>

<http://www.who.int/tobacco/communications/events/wntd/en/index.html>

<http://www.who.int/tobacco/wntd/2010/posters/en/index.html>

<http://www.ivz.si/index.php?akcija=podkategorija&p=58>

Vir: Inštitut za varovanje zdravja RS